Poštnina plačana v gotovini | Leto LXII. Štev. 254 | V Ljubljani, v sredo 6. novembra 1929. | Cena Din 1·—

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 30 petit à Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, večji inserati petit vrsta Din 4.—. Popusti po dogovoru. Inseratni davek posebej. »Slovenski Narod« velja letno v Jugoslaviji 144.— Din, za inozemstvo 300.— Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Važni problemi pred angleško zbornico

Prva seja angleške spodnje zbornice po povratku Macdonalda iz Amerike – Trije najvažnejši problemi anglečke politike – Zbornica je z ogromno večino izrazila zaupanje delavski vladi in odobrila njeno politiko

London, 6. novembra. **Včeraj se je vršila prva seja angleške spodnje zbornice po povratku ministrskega predsednika Macdonalda iz Amerike. Na dnevnem redu je bilo več važnih interpelacij, na katere sta odgovarjala Macdonald in zunanji minister Henderson.**

Macdonald je podal predvsem poročilo o svojem potovanju v Ameriko in o svojih razgovorih s predstavniki ameriške vlade glede pomorske razorožitve. Zbornica je sprejela njegov govor z odobravanjem.

Druga važna točka dnevnega reda je bil predlog vlade glede obnove diplomatskih odnošajev s sovjetsko Rusijo. Predlog je utemeljeval zunanji minister Henderson. Zbornica je protipredlog konservativcev odklonila in z ogromno večino izrazila zaupanje vladi in odobrila njeno politiko.

Končno je zbornica razpravljala o indijskem ustavnem problemu. Konservativci so očitali vladi, da se je prenaglila in obljubila Indijcem več, kakor jim gre in kakor ustreza dosedanji angleški politiki. V imenu vlade je zavrnil očitke lord Parmeer, naglašajoč, da je vlada dobro premislila, predno je bila izdana kritizirana proklamacija.

Pred zaključkom seje je zunanji minister še odgovarjal na interpelacijo glede položaja v Avstriji ter naglasil, da angleška vlada budno spremlja borbo za ustavno reformo v Avstriji in upa, da bo prišlo do mirnega sporazuma, ker bi mogel vsak nepremišljen korak ogrožati evropsko ravnotežje.

Macdonald o uspehu svojega potovanja v Ameriko

Razgovori s predstavniki ameriške vlade so učvrstili odnošaje med Anglijo in Rusijo ter odstranili vse nesporazume - Največji uspeh je sporazum v pomorskem vprašanju.

London, 6. novembra. Na sinočnji seji spodnje zbornice je poročal ministrski predsednik Ramsay Macdonald o svojem posetu v Zedinjenih državah in Kanadi. Macdonald je naglasil, da je imel ta poset velik moralni uspeh. On ni posetil Amerike kot voditelj stranke, temveč kot predstavnik naroda. Macdonald je izrazil zahvalo predsedniku Hooverju, njegovemu kabinetu in ameriškem parlamentu za prisrčen sprejem v Zedinjenih državah. O vseh težavnih vprašanjih se je razpravljalo z odkritosrčnostjo in povsodi je naletel na željo za sodelovanje. Nobena vlada ni odprla tako široko svoje misli in svojega srca. Namen njegovega poseta je bil potom osebnih stikov doseči nove odnošaje med obema narodima, ki naj bi temeljili na medsebojnem zaupanju in razumevanju. Rezultat teh pogajanj bo pokazala bodočnost.

Že prešnji moji razgovori, je nadaljeval Macdonald, z generalom Dawesom so odstranili bojazen, da bo nesporazum med Ameriko in Anglijo razbil mendnarodno konferenco. S predsednikom Hooverjem sva razpravljala o vseh vprašanjih pomorskega gradbenega programa, ki se ima še izvesti. Obema državama je bila priznana pariteta glede vojnega brodovja. Obe stranki sta priznali, da sporazum med Ameriko in Anglijo ni omejen samo na ti dve državi, temveč da je končna rešitev tega vprašanja odvisna od londonske pomorske konference. Pleniminarni razgovori z drugimi državami glede pomorskega sporazuma se nadaljujejo. Anglija in Amerika smatrata pariški mirovni pakt za resnično dejstvo, kar sta tudi potrdili v naslednji izjavi: Obe državi sta sklenili, da smatrata mirovni pakt ne samo kot izjavo dobre volje, temveč kot pozitivno obvezo in da bosta vodili svojo politiko v skladu s cilji tega pakta. V duhu te izjave sta obe državi na zadovoljiv način rešili svoja stara sporna vprašanja. Zedinjene države si hočejo ohraniti prostost vseh svetovnih zapletljajev in zaradi tega niso pristopile k Društvu narodov. Mi smo v Društvu narodov, sprejeli smo nase vse obveznosti, ki jih bomo tudi loialno izvršili. Na nobeni strani se ni poskušalo spremeniti teh dejstev.

V Kanadi je razpravljal s kanadskim ministrskim predsednikom o vseh vprašanjih, ki so bila na dnevnem redu v Washingtonu. Baldwin in Lloyd George sta prisrčno čestitala Macdonaldu in sta priznala neprecenljivo vrednost odnošajev, ki so se na ta način ustvarili med Anglijo in Zedinjenimi državami.

Angleška vlada odobrila obnovo diplomatskih odnošajev z Rusijo

S 324 : 199 glasovom je zbornica odklonila predlog konzervativcev in odobrila poiltiko vlade do sovjetske Rusije — Komentarji tiska

London, 6. novembra. V spodnji zbornici je angleški zunanji minister Henderson v imenu vlade predlagal nastopno resolucijo: *»Zbornica je mnenja, da je popolna obnova diplomatskih odnošajev med Anglijo in Rusijo zaželjena in odobrava postopek za rešitev še ne rešenih vprašanj med obema državama, vštevši vprašanje propagande in dolgov, kakor poroča protokol z dne 3. oktobra.*

V utemeljevanju tega vladnega predloga se je bavil Henderson z gospodarskimi posledicami sedanjega stanja v odnošajih s sovjetsko Rusijo. Minister je naglasil, da je izvoz industrijskih izdelkov v Rusijo zelo padel, odkar so bili prekinjeni diplomatski odnošaji. Leta 1925. je znašal angleški izvoz v Rusijo 6,240.000 funtov šterlingov, dočim je padel v l. 1928 na 2,716.000 funtov šterlingov. Pred kratkim je bilo objavljeno poročilo trgovinske delegacije, ki je posetila Rusijo meseca marca in ki pravi, da je bila delegacija s posetom zadovoljna in da je ruski trg velike važnosti za angleško trgovino. Zato bi se morali obnoviti diplomatski odnošaji s sovjetsko državo, kar bi omogočilo financiranje trgovskih poslov na dolgoročne kredite. V tej točki je bilo mnogo nesporazumljenja. »Izjavljam,« je odločno nadaljeval Henderson, »da angleška vlada ne namerava priporočati parlamentu zastavo kredita angleških davkoplačevalcev pri posojilu, ki bi ga najela sovjetska vlada. Protokol, ki predvideva obnovitev diplomatskih odnošajev z Rusijo, vsebuje določbo, ki pravi, da je odvisna obnovitev diplomatskih odnošajev od recipročne garancije glede propagande.« Nato je prečital Henderson čl. 16. pogodbe, ki je bila podpisana dne 8. oktobra 1924. Angleška vlada vztraja pri tem členu, ki pravi, da Anglija ne bo dovolila nikakega direktnega vmešavanja s strani inozemstva v angleške notranje zadeve in bo zahtevala, da sovjetska vlada drži obljubo, da ne bo ničesar storila proti interesom britskega imperija in da se bo vzdržala vseh sovražnih činov bodisi proti osebam, bodisi proti organizacijam.

Ta določba pomenja tudi indirektno kontrolo organizacij komunističnih mednarodnih organizacij in se bo morala izvajati po črki in po duhu. To znači, da angleška vlada ne bo tolerirala komunistične propagande pod nobeno obliko in v nobenem času. Sovjeski vladi je bilo jasno povedano, da bo smatrala angleška vlada komunistično internacijonalo za sestaven organ sovjetske vlade. Glede stališča dominijonov je Henderson izjavil, da so se vsi izjavili solidarnim z angleško vladno politiko. Vsi so zahtevali, naj se garancije proti sovjetski propagandi raztegnejo tudi na njihovo ozemlje. Nadalje je Henderson naglasil, da ima zbornica zelo določen mandat od svojih volilcev za obnovo diplomatskih odnošajev z Rusijo. V nameri, da se izvede ta mandat, je angleška vlada v polni meri vpoštevala pogoje glede propagand in drugih vprašanj. Politiko, ki jo priporoča zbornici, je bila zasnovana v duhu sodelovanja in miroljubnosti ter zaupanja, od katerega je napredek in dobrobit naroda toliko odvisen.

»Po mojem mnenju, je zaključil Henderson, je ta politika modra, zdrava in potrebna. Zaradi tega prepuščam sodbo o našem delu zbornici v upanju, da bo zbornica odobrila, kar smo storili in nas opogumila, da nadaljujemo pogajanja v upanju, da poravnamo vsa nerešena vprašanja med obema vladama.

Nato se je oglasil k besedi voditelj konservativne organizacije Baldwin, ki je izjavil, da se je zunanji minister na najbolj ponižujoč način udal Rusiji. Minister bi moral brezdvomno vztrajati na tem, da bi se garancije glede propagande tudi izvajale. Ali bi bil v tem primeru pripravljen prekiniti pogajanja, če bi se propaganda nadaljevala? Končno je predlagal Baldwin resolucijo, ki pravi, da zbornica obžaluje, da vlada ni mogla vzdržati v veljavi pogojev, katere sta stavila ministrski predsednik in zunanji minster za obnovo diplomatskih odnošajev z Rusijo in obsoja obnovitev teh odnošajev, dokler ne bodo dani za to predpogoji.

Pri glasovanju je zbornica z ogromno večino 324 : 199 glasov odklonila Baldwinov predlog in odobrila vladino politiko in obnovitev diplomatskih odnošajev z Rusijo.

London, 6. novembra. »Daily Mail« objavlja uvodni članek, v katerem pravi, da včerajšnje poročilo ministra Hendersona o obnovi diplomatskih odnošajev z Rusijo jasno dokazuje, da je Henderson z vso slastjo požrl celo množino svežih in brezvrednih obljub iz Moskve. Kljub temu moramo biti hvaležni za izjavo, da nobena angleška vlada ne bo garantirala posojila boljševikom. Odkar je bilo sovjetsko poslaništvo l. 1927. izgnano, smo imeli nenavaden mir v mezdnih gibanjih in tudi zaradi Sacca Vanzettija ni bilo nemirov, ki so se pojavili povsodi drugod na evropskem kontinentu. Sedaj pa bo moskovska banda lahko nadaljevala s svojo strupeno propagando v vsem angleškem imperiju.

Usoda dr. Tuke

Praga, 6. novembra. AA. »Prager Tagblatt« in »Bohemia« poročata, da je Tuka izgubil v Hlinkovi stranki zadnje simpatije in podporo. To izpremembo v stranki potrjuje naslednji dogodek:

Nedavno tega sta obiskala Tuko v njegovi celici bivši minister Budaj in senator Šrobar ter mu v imenu Hlinkove stranke stavila alternativo: ali vztraja pri svoji kandidaturi in se v tem primeru stranka dezinteresira glede na njegovo nadaljno usodo, ali pa se pokori stranki in odstopi od kandidature, nakar bo stranka ukrenila korake, da ga oblastva izpuste iz zaporov. Tuka je bil zaradi tega silno ogorčen in je napadel strankino vodstvo, češ, da je v vsem svojem delovanju postopal po navodilih stranke.

Patrijarh siru Drummondu

Beograd, 6. novembra. AA. Srbski patrijarh Dimitrije je poslal na brzojavni pozdrav generalnega tajnika Društva narodov sira Erica Drummonda odgovor, v katerem pozdravlja visokega predstavnika mirotvorne ustanove Društva narodov, naglašajoč, da je tudi pravoslavna cerkev vsa v službi miru in bratstva med narodi.

Nove cigarete Vardar

Beograd, 6. novembra. AA. Uprava državnih monopolov je te dni izročila v promet cigarete »Vardar« v škatlicah po 20 in 100 komadov. Te cigarete so bile napravljene na nov način.

Poset rumunskega zunanjega ministra v Pragi

Bukarešta, 6. novembra. Rumunski zunanji minister Mironescu bo med 16. in 20. novembrom odpotoval v Prago, kjer bo ostal nekaj dni kot gost češkoslovaške vlade.

Nemška vlada v novih neprilikah

Centrum proti vladi zaradi načrta o zakonskem pravu — Možnost razbitja vladne koalicije.

Berlin, 6. novembra. Nemški državni vladi preti nova kriza. Centrum se namreč upira proti vladnemu načrtu o zakonskem pravu. Kot izrečno katoliška stranka stoji na nepomirljivem stališču, da mora v zakonu vsaj za katoličane veljati kanonsko pravo in da se ima država v tem pogledu prilagoditi katoliškemu cerkvenemu pravu. Zato je centrum nedavno zahteval od vlade, naj odloži v razpravi o kazenskem zakonu obravnavo reforme določb o ločitvi zakona. Na včerajšnji seji pravnega odseka državnega zbora, ki se bavi s tem vprašanjem, je centrumov poslanec, bivši minister Bell izjavil, da vlada še vedno ni odgovorila na zahtevo katoličanov in da njegova stranka zaradi tega ne more nadalje več podpirati vlade. Enako izjavo je podal tudi poslanec bavarske ljudske stranke Pfleger. Po tej izjavi so pristaši centruma in bavarske ljudske stranke zapustili sejo. To dejstvo se v nemškem tisku obširno komentira, ker more imeti večje posledice, kakor spori zaradi Youngovega načrta ali pa ustavne oblike države. Ni izključeno, da bi imelo za posledico razpad sedanje vladne koalicije in da bi došlo do popolne pregrupacije nemških političnih strank. V sedanjih razmerah brez centruma ni mogoča niti nacijonalistična niti socijalistična vlada. Ker je dvomljivo, da bi centrum popustil v zadevi, ki se tiče njegovega načelnega programa, je seveda mogoče, da bo vlada popustila, na drugi strani pa je prav tako mogoče, da bi nepopustljivo stališče centruma dovedlo do večjega zbližanja vseh svobodomiselnih elementov Nemčije katerekoli smeri.

Težaven gospodarski položaj Bolgarske

Bolgarske reparacije. — Pasivnost trgovine — Deficit v državnem proračunu

Sofija, 6. novembra. AA. Bolgarska agencija javlja: Ministrski predsednik Ljapčev je objavil poročilo, v katerem poudarja, da je Bolgarski popolnoma nemogoče nositi bremena reparacij. Zato mora stremeti za tem, da se znižajo. Nedavno tega je bil na Bolgarskem odličen tuj bančnik, ki se je na svoje oči preveril, da so reparacijska bremena za Bolgarsko prevelika. Zato je popolnoma kriva vest, da se bolgarski delegati vračajo s komisije za vzhodne reparacije domov, ker ostanejo tam dotlej, dokler ne dovrše svojega dela. Pasivnost bolgarske trgovine se čedalje bolj očituje tudi v deficitu državnega proračuna, ki kaže, v kako težkem položaju je Bolgarska. Pomoč je pričakovati samo v investicijah. Treba bi bilo okrepiti izvoz, zakar je potreben kapital, ki ga pa ni.

Ureditev obmejnega prometa na meji proti Bolgarski

Uveljavljenje začasnega pravilnika o dvolastniških posestvih na jugoslovensko-bolgarski meji

Beograd, 6. novembra. Včerai je stopil v veljavo pravilnik o dvolastniških posestvih, ki je bil izdelan na konferenci naših in bolgarskih delegatov v Pirotu 30. septembra t. l. Bolgarski vladni list »Zora« objavlja važnejše določbe tega pravilnika. Pravico do olajšav po tem pravilniku imajo začasno one osebe, ki so se posluževale te pravice v obmejnem ozemlju 10 km daleč od meje na eno in drugo stran, dokler obe vladi končno ne uredita dvolastniškega vprašanja. Dvolastniki imajo v svrho izkoriščanja in obdelovanja svojih dvolastniških posestev pravico, prihajati na svoje posestvo vsak čas v letu, toda vedno z vednostjo obmejnih oblasti in samo podnevi. Dvolastniki morajo imeti za prehod meje v svrho obdelovanja in izkoriščanja svojega posestva propustnice, napisane v jugoslovenskem in bolgarskem jeziku, ki jih izdajajo carinske oblasti ter so overovljene od sreskega načelnika in obmejnih vojaških oblasti. Te propustnice so veljavne za leto dni. Dvolastniki ne plačajo carine za stvari, ki jih prenašajo preko meje za obdelovanje svojega zemljišča. Dvolastniki so oproščeni kulука v drugi državi in ne plačajo nobenega večjega davka kakor v sosedni državi. Da bi se preprečile zlorabe, bodo izdelale oblasti imenik dvolastnikov.

Pred odločilno borbo v ruski komunistični stranki

Boji med vodstvom stranke in desnico. — Osebno obračunavanje med komunističnimi voditelji

Moskva, 6. nov. Odločilna borba med Stalinom in Buharinom se pričakuje v kratkem. Kakor znano, zasleduje Buharin desničarske tendence. Vodstvo stranke je prepričano, da želi desnica v resnici borbo med posameznimi frakcijami. Zato je mobiliziralo časopisje, da bi končnoveljavno pobilo Buharinovo ideologijo. V prvem stadiju borbe, ki je pričela pred enim letom, se niso imenovala imena voditeljev opozicije. Sedaj pa prehaja borba v stadij osebnega obračunavanja. Kot voditelji oportunistične skupine se javno imenujejo Buharin, Tomski in druge vodilne osebnosti. V važnih celicah kakor n. pr. v industrijski akademiji in moskovski tvornici zavor, se opaža močno oportunistično razpoloženje.

Sporazum rumunske vlade z opozicijo

Bukarešta, 6. novembra. Kakor doznava »Curventul«, so vodilni člani vlade imeli razgovore z voditeljima opozicije Lupu in Jorgo. Šlo je za morebitno sodelovanje obeh opozicijskih strank z vlado Maniua.

Češkoslovaški letalski polk

Praga, 6. novembra. AA. Ministrstvo narodne obrambe namerava v Brnu postaviti letalski polk. Grajenje hangarjev in ostalih letalskih zgradb bo trajalo 2 leti.

Konec gladovne stavke komunistov v Budimpešti

Budimpešta, 6. novembra. Včeraj se je v vseh budimpeštanskih ječah končala gladovna stavka. Vsi znaki kažejo, da je šlo za dobro organizirano stavkovno gibanje. Celo voditelji gladovne stavke, znani komunisti Weinberger, Rakoszy, Santo in Vagy, so prekinili stavko. Izjavljajo, da so z gladovno stavko dosegli svoj namen s tem, da so izzvali mednarodno pozornost na razmere v madžarskih ječah.

Letalska zveza med Kanado in Anglijo

Ottawa, 6. novembra. AA. Predsednik kanadske vlade Mackenzie King je izjavil, da bo v doglednem času otvorjena nova zračna črta med Kanado in Anglijo. Promet se bo vršil preko Grenlandije, Labradorja in Hudsonskega zaliva.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize: Amsterdam 22.825, Berlin 13.515—13.545 (13.53), Bruseli 7.909, Budimpešta 9.8932, Curih 1094.4—1097.4 (1095.9), Dunaj 793.73—796.73 (795.23), London 275.44—276.24 (275.84), Newyork 56.335.—56.535 (56.435), Pariz 221.77—223.77 (222.77), Praga 167.05—167.85 (167.45), Trst 296.14.

INOZEMSKE BORZE.

Curih: London 25.17375, Newyork 516.05, Pariz 20.32625, Milan 27.0275, Madrid 72.50, Berlin 123.46, Dunaj 72.55, Beograd 9.1275, Praga 15.285, Bukarešta 3.0825, Budimpešta 90.25, Sofija 3.72, Varšava 57.95.

Slovenke pri Srbijankah v Jagodini

Na jubileju jagodinskega Kola — Na parastosu za Vladimirom Gortanom v Beogradu — V deželi puranov

V Jagodini je praznovalo Kolo srpskih sestara 20 okt. svojo 25-letnico. Vabilu na slavlje sva se odzvali dve Slovenki za ljubljansko Kolo j. s. in Sploš. žen. društvo. Kmalu sva zvedeli, da leži Jagodina v srcu Šumadije, da je tam mnogo puranov in vsega dobrega, da Branislav Nušič mnogo govori v Jagodincu, ki je šel okoli sveta ter povsod vzklikal: »Ali me ne poznate? Jaz sem vendar iz Jagodine!«

V Beogradu sva našli na peronu delegatke iz Hrvatske in Bosne in se zmenile, da odpotujemo vse ob 14. Brzo si oglejva, kaj je novega v Beogradu. Na Terazijah naju pozove podpredsednica N. Ž. S., Hrvatica Zlata Kovačevičeva, naj prisostvujeva ob enajstih parastosu za Vladimirom Gortanom v katoliški cerkvi v Krunski ulici. Ko sva prispeli tja, je bila cerkev že nabito polna akademikov in le ž njih pomočjo sva se prerinili pred katafalk, odet z državno trobojnico, ves v lučih in cvetju. Tužno so donele molitve svečenika, še turobneje so se glasile orgle in zbrano zamolklo petje mladih grl akademikov je privabilo solze vsem prisotnim. Po maši je dala mladina duška svojim čuvstvom, in daleč po ulici so se že dolgo zbirale gruče ljudi in poslušale govore akademikov.

Kmalu po drugi uri popoldne smo odrinile v Jagodino, kamor smo med šalami in dovtipi prispele ob 8. zvečer. Pričakovali so nas vsi odlični meščani. Odbor nas je razmestil in Slovenki sva bili gost pri sodnikovi vdovi, ki je izgubila soproga na posledicah vojne, nečakinji Geloviča, ki je zapustil vse svoje premoženje (30 milij. Din.!) beograjski univerzi. V Jagodini so vse hiše nizke, neznatne, menda zaradi hude burje pozimi, zato pa je njih notranjost polna bogastva, zlasti domačih in pirotskih preprog, najrazkošnejšega narodnega ročnega dela, srebrnih in bakrenih posod. Pri g. Trajkovićevi, predsednici jagodinskega Kola, naju je iznenadil še zlasti razkošni vrt v bajnem cvetju. Seveda sva bili sprejeti po srbskem običaju s »Sladkim« in z vsemi drugimi jagodinskimi dobrotami.

V nedeljo ob 8. zjutraj se je pričela slavnost z mašo v pravoslavni cerkvi. Venec, ki sva ga prinesli iz Ljubljane, je že bil pred oltarjem, da ga arhimandrit blagoslovi. Vsi gostje in meščani so napolnili cerkev, kajti Srbu je narodnost prepletena z vero in obratno.

V veliki dvorani učiteljišča se je izvršil glavni del slavnosti.

Mislila sem, to bo ženskega sveta. A glej, prihaja skoro do polovice moških, mladih in starih. Impozantno je bilo oficijalno zastopstvo. Predsednica je pozdravila kraljevega zastopnika, za njim zastopnika ministrskega predsedstva, ki je prinesel za predsednico red Sv. Save, dalje zastopnike ministrstva za prosveto in socialno politiko itd. Iz poročila predsednice posnemam: Za časa balkanskih vojn so že bile v strnjeni vrsti jagodinske žene; ustanovile so svojo bolnico z vsem potrebnim inventarjem, same stregle ranjenim in prevzele skrb za sirote. Po končani vojni so prepustile bolnico z opremo Rdečemu križu. Do svetovne vojne so skrbele za invalide, sirote, slepce, podpirale šole in dijake. V svetovni vojni niso bežale, nego ostale doma, četudi je bila Jagodina zelo ogrožena od vojne vihre- in marsikatera hiša je prejela ognjeni krst. Ravno predsednica gdč. Trajkovićeva je bila na avstrijski listi zaznamovana kot soodgovorna za vsa protiavstrijska dejanja mesta. Kljub vsem šikanam okupacijskih oblasti so budno zbirale zapuščeno deco, zapisovale imena padlih in v bolnici umrlih vojakov, obveščale svojce, kajti sovražniku so bili malo mar umrli Srbi. Ob vstajenju Srbije so se zopet poprijele aktivnega dela. Ne samo srbske sirote in srbski invalidi so bili deležni njih ljubezni, tudi rusko siročad, ruske begunce so oblekle, prehranile in jim pomagale do kruha. Končno so dvignile na pokopališču lep kamenit spomenik vsem padlim junakom in mučenikom, kajti v Jagodini je bilo ustreljenih po prekem sodu več domačinov in en Čeh.

Po referatu predsednice so sledile čestitke predstavnic Narodnega ženskega Saveza: za Slovenke je govorila ga Mira Engelmanova iz Ljubljane. Prvič se je menda glasila tu slovenska beseda in burno ploskanje je večkrat prekinilo lepi govor gospe Mire, poln sesterske ljubavi. »To je bila jedna himna!« mi zakliče starejši gospod, ki so mu solze polzele po licu. Pozdravile so Beograjčanke, Zagrebčanke, Sarajevčanke, Mostarke in razne Srbkinje. Ena izmed njih se je spomnila vseh padlih borcev, ki so se šolali na tej šoli in so zapisani na veliki marmorni plošči, vdelani v steni te dvorane. Mnogo jih je bilo, kajti vrste so zelo goste. Za pozdravi so sledile zahvale rezervnih oficirjev, invalidov, slepcev, dijakov, predstavnikov šol in drugih, a veliko jih ni prišlo več do besede. Ura je že bila dve popoldne, ko smo odšli na groblje. Slovenki sva položili lep lovorjev venec z napisom »Sestre iz dravske banovine«.

Po teh oficijalnih prireditvah so nas peljale Jagodinke v okolico, da spoznamo Šumadijo in nje prebivalstvo. Z avtomobili smo se peljali v bližnji monastir Joševice, kjer nas je čakala seljačka pogostitev. Ta monastir je v vojni mnogo trpel in so morali skoro vse na novo pozidati. Z zvonjenjem zvonov in s pokanjem topičev so nas pozdravili.

Prijazni arhimandrit Teodozij nas je ljubeznivo sprejel v svoje goste. Tu smo se zopet divile bogastvu barv in ornamentiki srbskega narodnega dela in gostoljubja. Vso gostijo so poživeli navdušeni govori kraju, Jugoslaviji, gostom in gostiteljem. Ob slovesu je poklonil arhimandrit vsaki delegatki kozarec kristalnočistega cvetličnega medu! K monastirom spadajo navadno ogromna posestva; ker je zemlja izredno rodovitna, sam črni humus, nje obdelava nad vse lahka, je včasih njih bogastvo veliko. Arhimandrit Teodozij, majhen, zelo priljubljen možiček, je tudi skrben gospodar. Lepo urejeni vrt, krasni vinogradi in sadovnjaki so glasne priče.

Proti večeru smo si ogledali še učiteljišče z internatom, ki je pa samo za moške gojence, ter najmodernejše urejeno gluhonemnico. Ravnatelj te šole nam je na dveh gluhonemih demonstriral krasne učne uspehe. Vsak gojenec se izuči v tej šoli ene obrti.

Jagodina ima tudi gimnazijo, tovarno za pivo in veliko klavnico. Jagodina ima velik izvoz prešičev, ovac, zlasti pa puranov, ki jih pravijo čurki in jih izvažajo zlasti v Francijo. Marsikateri vesel dovtip naprtijo Jagodincu radi puranov in Nušićeva komedija »Okoli sveta« obravnava take vesele tipe Jagodincev in njih purane.

Drugi dan smo si ogledali monastir Kolenič (izgovarjajo Kalenič, kakor tudi manastir), ki pa je oddaljen od Jagodine 46 km. Med potjo smo se ustavile v selu Slatine. Tam smo se na lastne oči prepričale o bogastvu srbskih kmetov in pridnosti njih žená. Vsi kmetje so nas prisrčno sprejeli; kajmak še s toplim kruhom, pečen odojak in puran so nas vabili k mizi. V vsaki hiši nas je gospodar pozdravil z lepim govorom in lastnim vinom. V tej vasi še živi kmet, ki se je šolal s Pašičem na tehniki, a je moral pozneje prevzeti posestvo. Sploh so imenovali Pašića z največjim spoštovanjem. Mnogo knjig znamenitih srbskih mož sem videla v izbah. Vsa obleka teh kmetov, bodisi letna, bodisi zimska, od opank do kučme, vse je domače delo. Videle smo žene, ki so gredoč predle. Hiše so vse nizke, skoro kockaste, z le malo nagnjenimi strehami, a notranjost polna preprog po tleh in po stenah, ter mnogo bakrene posode. 18-letna kmečka deklica nam je razkazovala svojo balo. Tu je bilo oblek za vsako priliko in seveda vse doma tkane, perila in preprog vseh velikosti, za najrazličnejšo uporabo. Na vprašanje, kdaj bo njena svatba, mi mati razloži, da »še ni zaprošena«. Preproge so vse rdeče, a vsaka hiša ima menda svoj vzorec. Videla sem tudi tkalni stol za tkanje teh preprog. To delo imenujejo lešansko delo, ki je mnogo hitrejše od pirotskega dela. Pirotske preproge, tako so mi razlagali, se vežejo z rokami, silno počasno delo, ki ga poznajo samo v Pirotu a je slavno po svetu.

Ustavili smo se še v vasi Rekovac, kjer bi morali videti svatbo s plesom Kolo, a je huda ploha prečrtala program. Tu smo videle tudi zanatsko školo, kjer izdelujejo deklice večinoma samo tkane izdelke.

Pokrajina je izredno valovita. Cesta se je zdaj vzpenjala, zdaj padala med samimi polji; tu pa tam kak hrast ali kaka vrsta topolov. Skozi gozdnato sotesko smo dospeli v starodavni monastir Kolenič. Cerkev je zadužbina sina carja Lazarja in carice Milice, torej že 500 let stara priča o slavni srbski zgodovini. Danes jo popravljajo; odlični arhitekti, vodja dela in sam kralj jih prihaja nadzirat. Že tri leta je cerkev v ogrodju, a v notranjosti so že vse freske odkrite. Turki so zamazali z dimom ali prebelili z apnom stene, ki so vse pokrite s freskami. Arhimandrit Dimitrij nam je razložil vsa ta starodavna dela, katerim se divijo nemški učenjaki iz Berlina in drugod. Vsa cerkev je v bizantinskem slogu iz rumenega in rdečega kamna in sicer tako, da se vrsti za široko progo rumenega ozka proga rdečega kamna, tako do vrha. Istotako progasta je šesterokotna kupola. Kamenita vrata so rezljana, zlasti lepo je na novo odkrito dvojno okno iz rožastega marmorja, v katerem so vrezljani orientalski ornamenti.

Po bogati pogostitvi smo se šele na noč poslovili od tajinstvenega kraja, kjer nam je mrak pričaral v fantaziji polno mrkih turških postav, junaških hajdukov in svečenikov. V teh skritih tihih kotih se je ohranil in odtod se je branil srbski narod. Tu je bilo zavetišče srbske kulture, pa tudi slavnih junakov borcev.

Slovo iz gostoljubne Jagodine ni bilo lahko. Dobra predsednica je nama prinesla še kozarec »sladkega« iz jagod, naše Jagodinke pa kolačev za popotnico in cvetja, da sva kmaj vse odnesli. Jagodina nama ostane v najlepšem spominu, nje požrtvovalne žene pa kot vzgled nesebične domovinske ljubezni. V. L.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!
13

Pred volitvami v SSLU

V soboto 9. t. m. se vrše volitve v SSLU. Za te volitve sta postavljeni dve listi: »Lista jugoslovenske omladine« in »Slovenska lista«. Prva je v današnjem »Jutru« objavila delovni program in tudi predstavila svoje kandidate, druga pa je v »Slovencu« objavila le poziv, da naj volimo »Slovensko listo«, katere zastopnik so baje edini pokazali resno delo in pravilno umevanje nalog SSLU.

Kje pa je sploh kaka akcija, ki se je kdaj, pa tudi letos, vodila brez zastopnikov naprednih društev, kje pa je kak uspeh SSLU, pri katerem nima levjega deleža baš jugoslovenski element na univerzi? Ker so letos odpadli vsi malenkostni nesporazumi med naprednimi grupami, ki so lani nekoliko zavrli še uspešnejše delo naprednjakov v Svetu, so podane garancije za popolen uspeh delovnega programa kandidatov »Liste jugoslovenske omladine«. Jako močna garancija za uspeh so nam končno tudi kandidati jugoslovenske omladine.

No, in »Slovenska lista«! Svojih kandidatov nam dosedaj ni smatrala za potrebno predstaviti. Zelo značilno!! Kdo pa so ti kandidati? Če so to lanski kandidati iste grupe, pomeni izvolitev vsakega kandidata s te liste le **oviro** pri resnem delu v SSLU. Če je med njimi tudi pisec današnjega poziva v »Slovencu«, potem velja zanj v polni meri:

»Lastna hvala se pod mizo val'a.«

Akademik.

Družabni večer v Delavski zbornici

Ljubljana, 6. nov.

Delavska zbornica v Ljubljani priredi drevi ob 8. v svoji dvorani na Miklošičevi cesti družabni večer na čast delegatom delavskih zbornic Jugoslavije. O sporedu smo že izčrpno poročali. Družabnega večera se udeleži med drugimi odličnim predstavniki delavstva tudi belgijski senator de Brouckere, ki se je pripeljal ob 13.46 v Ljubljano v spremstvu generalnega tajnika delavskih zbornic v Beogradu dr. Živka Topalovića. Kakor izvemo, bo imel de Brouckere najbrže tudi v Ljubljani predavanje o zedinjenih državah Evrope, nakar odpotuje v Ženevo, kjer se sestane s svojim prijateljem Albertom Thomasom pri Društvu narodov.

Nekateri delegati delavskih zbornic so prispeli v Ljubljano že snoči ter imeli danes dopoldne konference s predstavniki naših strokovnih in kulturnih organizacij. Na družabni večer so prispeli že danes dopoldne delegati delavstva iz raznih industrijskih krajev v Sloveniji. Po pripravah sodeč, obeta postati družabni večer, na katerega je dovoljen vstop le z vabilom, prisrčna manifestacija delavske misli in tovarištva.

V primeru, da bo imel senator de Brouchere v Ljubljani javno predavanje, bo prevajal njegov govor — ker govori de Brouckere francoski — generalni tajnik dr. Topalović.

Seja centralnega sekretarijata delavskih zbornic se prične jutri zgodaj zjutraj in bo trajala bržkone ves dan. Seji bodo prisostvovali le delegati delavskih zbornic. O poteku seje, na kateri bodo obravnavali važna pereča vprašanja, kakor revizijo socialne zakonodaje, bo izdan komunike.

Portretna soha skladatelja Lajovica

Razvoj likovne umetnosti v povojni dobi je kazal do danes izrecno v dekorativno smer, čeprav so se posamezne umetniške struje nazivale z imeni, ki bi dale slutiti, da se skriva za njimi nekaj globljega. Kar je bilo v tem času ustvarjeno na temelju strogega studija narave je vzbujalo v mnogih piscih o umetnosti mnenje, da ne odgovarja duhu časa. Kajti bili so vsi prepričani, da je treba razlikovati »moderno«, t. j. umetnost, ki se oddaljuje od narave od »zastarele«, t. j. umetnosti, ki v svojih likih posnema naravo.

Razlikovanje v tem smislu je bilo razvoju sodobne umetnosti v toliko v škodo, ker je smatrala vsa mlajša generacija za potrebno, da išče vspehov v novih smereh ter je radi tega opuščala studij narave. Mnogi znaki pa kažejo, da se bliža čas preorijentacije v tem smislu, da se razlikovanje teh dveh glavnih vrst likovne umetnosti ne bo več vršilo v pravcu, ki se da označiti z besedami »novo« in »zastarelo«, pač pa da bo prišlo pisoče in nepisoče občinstvo do spoznanja, da je bolja označba za te smeri »realistična« in »dekorativna«. Ni važno pri tem razmotrivanju, da moremo zasledovati tudi vmesne stopnje med tema vrstama, ker ne morejo prevrniti bistva takega razlikovanja.

Med našimi kiparji obeta zastopati na vidnem mestu realistično smer kipar Ivan Sajevic. Nastopa sicer redko v javnosti, a s svojimi do sedaj razstavljenimi deli se je uvedel zelo ugodno. Ne čudimo se, da se je kot izrecen naturalist odločil predvsem za portretno kiparstvo, ki nasprotuje že po svojem bistvu dekorativnim izvedbam. Zelo dobri so bili njegovi portreti Majarona in škofa Bonaventure, a s svojim najnovejšim delom, s portretom skladatelja Antona Lajovica se je povzpel še višje. Ni si pa mogel tudi izbrati boljšega modela kakor izrazito glavo Lajovčevo, ki izdaja v vsaki pozi resnega misleca in umetnika. Je to glava posebnega tipa, spominjajoča nekoliko na Griega ali Nietscheja, glava, ki se bo vtisnila v spomin še poznim generacijam našega naroda. Povdarjanje prav teh značilnosti skladateljeve glave, ki govori tako resnično in tako razumljivo iz Sajevčevega kipa, znači mnogo več nego se polaga po navadi v izraz »posnemanje narave«. To je pač ona umetnost, pred katero stojimo brez postranskih misli, katero so občudovali naši predniki, kakor jo bodo občudovali tudi naši zanamci. Kajti posnemati naravo pomeni prodreti v njene najfinejše in najskritejše odtenke, a podati izmed njih one, ki so za dosego vspeha neobhodno potrebni.

Kiparju Sajevicu iskreno čestitamo k temu delu!

Radioprogram

Radio-Ljubljana

Četrtek, 7. novembra.

12.30: Reproducirana glasba. 13: Časovna napoved, borza, reproducirana glasba. 13.30: Iz današnjih dnevnikov. 17: Koncert radio-orkestra. 18: Tedenski pregled domačih in tujih dogodkov. 19: Iz življenja mravelj, profesor Pengov. 19.30: Prenos opere iz Narodnega gledališča v Ljubljani. 22: Časovna napoved in poročila. 22.15: Koncert radio-orkestra. 23: Napoved programa za naslednji dan.

Petek, 8. novembra.

12.30: Reproducirana glasba. 13: Časovna napoved, borza, reproducirana glasba. 13.30: Iz današnjih dnevnikov. 17: Koroške narodne pesmi, pojejo koroški fantje. 19: Gospodinjska ura, gdč. Cilka Krekova. 19.30: Italijanščina, pouč. dr. Leben. 20: Večer potpurijev, izv. radio-orkester. 22: Časovna napoved in poročila; napoved programa za naslednji dan

Sobota, 9. novembra.

12.30: Reproducirana glasba. 13: Časovna napoved, borza, reproducirana glasba. 13.30: Iz današnjih dnevnikov. 17: Koncert radio-orkestra. 18.30: Esperanto, pouč. g. Herkov. 19: Rodbinski večer, predava gosp. Pero Horn. 19.30: Nemščina, poučuje prof. dr. Grafenauer. 20: Simfonični koncert (Prenos iz Prage). 22: Časovna napoved in poročila. 22.15: Koncert radio-orkestra. 23: Napoved programa za naslednji dan.

Prosveta

Danes se poje v operi »Car in tesar«. Naslovno vlogo kreira simpatični bariton g. Grba. Hudomušnega župana, veliko basovsko vlogo poje g. Križaj, ki žanje pri vsaki predstavi mnogo priznanja. Marijo njegovo nečakinjo poje ga. Ribičeva, Petra Ivanovna ruskega begunca g. Gostič, poslaniki so gg. Kovač, Rumpelj in Janko, vdova Brown — gdč. Španova itd. Dirigent g. Štritof. Režiser g. Povhe. Poleg celokupnega opernega zbora nastopi tudi baletni zbor, ki pleše holandski narodni ples, katerega je naštudiral baletni mojster Golovin.

V petek se poje opera »Evg. Onjegin« z g. Primožičem v naslovni partiji. V soboto se poje **»Prodana nevesta«,** ki je obenem proslava 25letnega jubileja pevca tenorista g. Kovača. Slavljenec nastopi v eni izmed svojih najboljših povojnih kreacij in sicer v ulogi Vaška. Janka poje stari naš znanec g. Šimenc, Marinko — ga. Nožinič, Kecala naš J. Križaj itd. Opero bo vodil g. Balatka, ki pride nalašč za to opero iz Brna v Ljubljano, da počasti prijatelja in 10letnega sodelavca. Predstava se vrši izven abonma.

Ljubljanska drama. Strindbergova drama iz nordijskega življenja, Nevesta s krono, se vprizori nocoj v sredo, dne 6. t. m. za abonma reda C.

Veseloigra »Naš gospod župnik« se vprizori v ljubljanski drami v četrtek, dne 7 t. m. kot izven predstava v običajni zasedbi z g. Cesarjem v naslovni vlogi.

Sport

— **SK Ilirija** (Iz tajništva). Opozarja se vse članstvo, ki je v posesti legitimacij zimsko - sportnega saveza, na podlagi katerih je dovoljena polovična vožnja za trikratno potovanje, da veljajo te legitimacije od 1. novembra t. l. do 30. maja 1930. Oni, ki še niso izrabili vseh treh voženj v pomladni sezoni, lahko izrabijo to ugodnost še do konca tekočega leta. Vsi oni pa, ki so ugodnost že izrabili, naj oddajo svoje legitimacije skupno z Din 10 na klubov naslov v svrho podaljšanja veljavnosti. Za nove legitimacije je treba priložiti znesek Din 20 in sliko. Te ugodnosti pa bodo deležni samo oni, ki so poravnali članarino do konca leta 1929. V interesu vseh, ki reflektirajo na te ugodnosti je, da poravnajo zaostalo članarino. Tajnik.

SK Ilirija (Hazenska sekcija). Jutri v četrtek redni trening v telovadnici. Pričetek ob 18. Ponovno opozarjam vse članice, da je treninge posečati točno in redno, Odsotnost se bo opravičila samo v nujnih slučajih. Istočasno pozivam vse članice, da poravnajo zaostalo članarino. Načelnik sekcije.

— **Službeno iz LHP-a.** Seja upravnega odbora se vrši danes zvečer ob 20 v damskem salonu kavarne »Emona«. — Tajnica.

Beležnica

Koledar.

Danes: sreda, 6. novembra 1929, katoličani: Leonard, pravoslavni: 24. oktobra, Ageta.

Današnje prireditve.

Drama: Nevesta s krono. C.

Opera: Car in tesar. D.

Kino Matica: Žena brez sramu. Premijera. (Greta Garbo, John Gilbert).

Kino Ideal: Sladka mala. (Madhe Belamy).

Kino Ljubljanski Dvor: Pliačkaši Pacifika (danes zadnjič).

Družabni večer društva Merkur ob 20.30 v restavraciji Zvezda. Predavanje od smreke do svile.

Dežurne lekarne.

Danes: Piccoli, Dunajska cesta, Bakarčič, Sv. Jakoba trg.

Newyork se pogrezne

Ameriški učenjak dr. Todd trdi, da se bo Newyork pogreznil. Vse notranje mesto, t. j. otok Manhatan, stoji baje na ogromni podzemni jami in se bo nedvomno pogreznilo, če zgrade še nekaj nebotičnikov. Nekateri nebotičniki iz železa in betona imajo do 100 nadstropij in zato velja Newyork za najtežje mesto sveta. Strokovnjaki so doslej mislili, da so nebotičniki varni, ker so zgrajeni na skalah. Todd pa pravi, da tvori skalovje pod njimi samo tenko plast nad veliko podzemno jamo, ki se razprostira globoko pod obema rokavoma reke Hudson. In v tem tiči nevarnost, da nastane nekoč katastrofa, kakršne svet še ni videl.

Kaj storiti, se vprašuje prof. Todd. Po njegovem mnenju se mora mesto zavedati svojega nevarnega položaja. Treba bi bilo izkopati globok rov, tako da bi se tudi optimisti prepričali, da preti Newyorku strašna nevarnost. Ves srednji del mesta bi bilo treba utrditi s cementom. Vso podzemno jamo bi morali zapolniti s cementom, sicer je vsak nov nebotičnik nov žebelj v krsto velemesta ob reki Hudson. Stroški bi znašali po Toddovih računih 330 milijonov dolarjev.

Iz zamorcev bo delal belokožce

»Newyork Herald« priobčuje senzacijonalno vest o zanimivem odkritju japonskega eksperimentalnega biologa dr. Yusabura Noguči, ki je prišel po dolgem eksperimentiranju do prepričania, da bo mogoče zamorce »oprati« tako, da postanejo beli. Dr. Noguči, ki je prispel nedavno v Ameriko, je prepričan, da se mu je posrečilo rešiti problem, katerega se doslej resno še nihče ni lotil. Na predavanju v Newyorku je izjavil, da podrobnosti svojega odkritja ne more izdati, dokler ne predloži pismenega referata znanstveni ustanovi.

Zanima se posebno za ljudi nizke postave, kakršni so po pretežni večini Japonci. Sam je visok skoro dva metra in je redek pojav v svoji domovini. Celih 15 let si je prizadeval dokazati, da je mogoče napraviti iz majhnih ljudi velike, črno ali žolto polt pa izpremeniti v belo. Baje so njegovi poskusi pokazali, da je mogoče celo iz grdih otrok v zgodnji mladosti delati lepe. O duševnem razvoju pravi dr. Noguči, da je odvisen od zunanjosti in da se mu je posrečilo izlečiti pri mnogih otrocih duševne bolezni, kot posledico anatomične abnormalnosti.

Pri ljudeh z nerednim delovanjem srca povzroči kozarec naravne **»Franz Josefove« grenčice,** če ga popijete vsak dan zjutraj na tešče, lagodno, milo iztrebljanje črevesja. Zdravniki za srčne bolezni so prišli do rezultata, da učinkuje **»Franz-Josefova« voda** tudi pri težkih oblikah srčne hibe sigurno in brez vsake neprilike. — **»Franz-Josefova«** voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Ledene gore niso več nevarne

Letos so mornarji mislili, da se bo valilo po Atlantskem oceanu mnogo ledenih gor, ki so parnikom zelo nevarne. Vsem je še dobro v spominu strahovita katastrofa, ki je zadela leta 1912 parnik »Titanic«. Od takrat ledene gore niso zahtevale še nobene človeške žrtve in tudi nobenega parnika niso uničile. Letos je bila pa izredno huda zima in zato je bilo pričakovati, da se privali po Atlantskem oceanu nad 1000 ledenih gor. Navadno je plulo po Atlantskem ocanu od severa okrog 350 ledenih gor. Letos bi se pa moralo glede na hudo zimo to število znatno povečati. In res so nekateri parniki tudi letos srečali ledene orjake in morali so kreniti proti jugu, da se jim ognejo. Toda ta previdnost ni več potrebna in potniki prekooceanskih parnikov lahko spe brez strahu, da bi jih zadela katastrofa, podobna oni, ki je uničila razkošen parnik »Titanic«.

Doslej je oznanjal bližino ledenih gor občuten padec temperature. Izkazalo se je pa, da padec temperature na parnikih ni zanesljivo znamenje in da so najbolj nevarne one ledene gore, ki sta jih solnce in voda že toliko razjedla, da se ne vidijo več iz morja. Taka ledena gora je uničila tudi parnik »Titanic«. Zato se je ustanovila posebna družba za zavarovanje življenja na morju in ta družba je s pomočjo ameriške vlade organizirala vzorno kontrolno službo na morju tako, da imajo njeni organi v evidenci vsako ledeno goro. V ta namen so porabili mnogo manjših ameriških parnikov, ki so temeljito preiskali oni del morja, kjer je navadno največ ledenih gor. Čim se pojavi ledena gora, opozore po radiu vse parnike na širnem morju in tako je vsaka nevarnost od te strani izključena.

Posebno važna je kontrola ledenih gor, ki se ne vidijo iz morja. Odkar je ameriška družba na straži, se ni zgodila še nobena nesreča, ki bi jo bila zakrivila ledena gora. Stroške za to važno obrambno delo nosijo po tonaži svojih potniških in tovornih parnikov vse pomorske države. Tako je odstranjena ena največjih nevarnosti na morju in v bodoče se potnikom prekooceanskih parnikov ne bo treba bati, da bi zavozil parnik v ledeno goro in se potopil.

Dnevne vesti.

—lj **Za našo novo anketo »Za celibat uradnic ali pa proti«** vlada v javnosti veliko zanimanje, kar dokazujejo številni odgovori, ki jih dobiva dan za dnem uredništvo. Odgovore na to zanimivo anketo začnemo priobčevati v soboto.

— **Kongres češkosolvaških legijonarjev.** V. kongres češkoslovaških legijonarjev je bil svečano zaključen v nedelio v Bratislavi. Naše dobrovolice sta zastopala na kongresu kapitan Lovrič in dr. Subotič. Kapitan Lovrič je v pozdravnem nagovoru naglašal, da so Slovani po voini pokazali, da znajo vladati sebi in služiti civilizaciji. Slovani stojimo pred vsem svetom prepričani, da služimo vsemu človeštvu. Prepričani smo tudi, da Čehoslovaki in Jugosloveni vojne niso hoteli, temveč da jim je bila vsiljena. Na naših praporih, katere smo dvignili za osvobojenje, ni bilo napisano samo »Živela Češkoslovaška in Jugoslavija, temveč tudi pravica, enakost in svoboda. Na teh treh geslih lahko utrdimo večni mir, katerega si vsi želimo. Končno je povabil češkoslovaške legijonarje na sokolski zlet, ki bo prihodnje leto v Beogradu.

— **Seja zveze za pospeševanje turizma.** V petek se bo vršila v prostorih zagrebške zbornice za TOI seja Zveze za pospeševanje turizma. Razpravljalo se bo o osnutku novega zakona o morskih kopališčih, o posetu češkoslovaških državljanov v naših kopališčih v tekočem letu in o carine prostem uvozu linoleja za hotele v naših kopališčih in letoviščih.

— **Borza dela za ruske emigrante.** Ker živi pretežna večina ruskih emigrantov v težkem gmotnem položaju in ker so mnogi brez stalnega zaslužka, je sklenila zveza bivših ruskih oficirjev v Beogradu ustanoviti borzo dela, ki bo posredovala za brezposelne emigrante, da dobe službe.

— **Tranzit poštnih paketov.** Tranzitnih poštnih paketov je prišlo v našo državo lani preko pošte Ljubljana II. 26.920, preko pošte Maribor II. 28.094, preko pošte na Jesenicah pa 29.646; iz naše države je šlo tranzitnih poštnih paketov preko pošte Ljubljana II. 17.375, preko pošte Maribor II. 9410, preko pošte na Jesenicah pa 37. Vseh tranzitnih poštnih paketov je prišlo lani v našo državo 188.010, odposlanih je bilo pa 187.060

— **Iz »Uradnega lista«.** »Uradni list dravske banovine« št. 109 z dne 31. oktobra objavlja zakonik o sodnem kazenskem postopanju za kraljevino SHS.

— **Otvoritev brzojava in telefona pri pošti Šmarje Sap.** S 1. novembrom je bila pri pošti Šmarje Sap otvorjena brzojavna postaja in telefonska centrala.

— **Nove pravniške knjige.** Na razna vprašanja javljamo, da izide **»Tolmač (obširen komentar) h kazenskemu zakoniku«** kraljevine Jugoslavije, ki ga je spisal rektor ljubljanske univerze dr. Metod Dolenc, v založbi Tiskovne zadruge okrog 15. t. m. — Istočasno izide v isti založbi tudi **»Komentar k meničnemu zakoniku in čekovnemu zakonu«**, ki ga je spisal univ. profesor dr. Milan Škrlj. Kazensko pravdni red, (Zakonik o sodnem kazenskem postopanju) izide kot priročna knjižica izdana v založbi Tiskovne zadruge prihodnji teden, na kar naše pravnike že danes opozarjamo. 618/n

— **Francoski heraldični institut**, ki spada med znanstvena društva, nam po svojem oficijelnem glasilu »Le Blason« sporoča, da izda v kratkem oficijelno zbirko vseh svetovnih grbov pod naslovom »Amorial general universel et officiel«, v kateri bodo brezplačno objavljeni vsi grbi plemiških rodbin. Da bo publikacija čim popolnejša, prosi institut vse, ki bi hoteli imeti v publikaciji svoj grb, da pošljejo točen in obširen opis istega na naslov »Institut Heraldique de France« 27 Quai de Bourboun, Paris ter različno označijo svoje ime in naslov. Dotični naj pošljejo zavodu tudi kratko genealogijo z navedbo dežele ali predela svojega porekla.

— **Krasen eksemplar »kačjeg kumare.** V našem uredništvu se je danes dopoldne zglasil najemnik gostilne v Lescah g. Anton Pikon in nam izročil ogromno kumaro, dolgo 1.28 m. Kumara je debela kakor moška pest. Rasla je na domačem vrtu v zeljniku od spomladi. Ko je videl g. Pikon, kako naglo rase, jo je pritrdil na kol in jo te dni odtrgal. Na vrtu g. Pikona rase še več velikih kumar, vendar ni nobena dosegla take velikosti. Obrnili smo se na kmetijskega svetnika g. Rohrmana radi podrobnejših informacij o vreti te kumare v naših krajih in zvedeli, da so tako velike kumare (Schlangengurke) v naših krajih precejšnja redkost.

— **Glasbena Matica v Ptuju.** V soboto, dne 9. t. m. priredi v dvorani Glasbene Matice klavirski koncert znani hrvatski virtuoz g. Petar Dumičić. Program bo obsegal izbrana klasična dela Beethovna, Bacha, Chopina itd. Umetnik bo izvajal tudi znani Smetanov g-mol trio v družbi z gg. Pohorjem (gosli) in Šeldbauerjem (čello). Ravnateljstvo.

— **Državoznanstvo.** K tej knjigi dr. Frana Ogrina, Kamnik izide v nekaj dneh dodatek (par vložnih strani) z ozirom na nove upravne reforme. Cena knjigi (dobi se v knjigarnah in pri oblastni zalogi šolskih knjig) se s tem ne poviša, dodatek sam pa velja s poštnino 2.50 Din. Zamudniki v plačilu so nujno naprošeni, da že prejeto knjigo plačajo.

— **Praktičen koledar in adresar.** Te dni je izšel škrlatnordeče vezan dr. Černetov Poslovni koledar 1930 — zajedno poslovni adresar Jugoslavije. Letos je izšel že drugič v povečani obliki, po vsebini je na popolnoma izpremenjen v prid poslovnega sveta, ki mu je v prvi vrsti namenjen. Beležni koledar ima 122 strani in je zlasti zato praktičen, ker je ves teden na dveh obenem odprtih straneh, da je mogoče takoj pregledati delo vsega tedna. Imena dni so prav praktično tiskana navpično ob robovih, da ne jemljejo prostora beležkam. Ta praktična novost je tudi zakonito zaščitena. Ostala vsebina koledarja je izredno koristna za vsakega, ki dela v pisarni, in se je bo s pridom posluževal vse leto. V knjigi imamo na pr.: menične pristojbine 19 držav, tabelo denarja 36 držav, mere in teže, obresti in žrebanja 80 naših vrednostnih papirjev, poštne pristojbine, sodišča in občne pristojbine. Najvažnejši je pa poslovni adresar, ki obsega 300 najvažnejših krajev — poslovnik središč naše države po abecednem redu. Za vsakim imenom kraja je navedena historična pokrajina, banovina, občina, trg ali mesto, sodišče oz. višje sodišče, trg. zbornica, število prebivalcev, konzulati, vsi denarni zavodi, vsi advokati in notarji, hoteli, špedicije in informacijske pisarne, torej vse, kar poslovni človek v tujem kraju rabi. Kakor Badjura za svoj vsej državi namenjeni Vodič, je tudi dr. Černetov koledar sestavljen v vsakem Slovencu popolnoma umljivi srbohrvaščini, ker se bo gotovo razširil po vsej Jugoslaviji. Ta v resnici praktičen in neobhodno potreben pripomoček stane le 30 Din, s poštnino 3.50 Din več in se lahko naroči tudi pri izdajatelju: Dr. Ivan Černe, Miklošičeva 6 — Ljubljana. Vsak, kdor koledar prelista, ga bo priporočil tudi svojim poslovnim prijateljem.

Pride!

Dr. Richer - dobrotnik človeštva

Kino Ljubljanski dvor.

— **Vreme.** Vremenska napoved nam obeta spremenljivo vreme. Včeraj je bilo po vseh krajih naše države bolj ali manj oblačno. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 18, v Skoplju 17, v Zagrebu 13, v Ljubljani 11, v Mariboru 10, v Beogradu 9 stopinj. Davi je kazal barometer v Ljubljani 764.5 mm, temperatura je znašala 3.1.

— **Nečuvena posurovelost.** Včeraj dopoldne so našli v Hrušici na cesti nezavestno in vso okrvavljeno Ano Šenkovo. Revo je nekdo napadel in pretepel ter pustil ležati sredi ceste v dežju in blatu. Vaščani so takoj obvestili rešilno postajo, na kar je odšel v Hrušico rešilni avto. Šenkovo so prepeljali v bolnico, kjer se pa vse dopoldne in tudi popoldne ni zavedla. Njeno stanje je zelo kritično in so zdravniki izgubili vsako nado. Kolikor se je dalo dosedaj ugotoviti, je Šenkovo napadel in pretepel neki njen sorodnik. Zločinec je svojo žrtev pobil s kolom na tla in na tleh ležečo strahovito pretepal. Baje gre za zločin iz osvete. Za zločincem poizvedujejo orožniki.

— **Nesreče in nesgode.** Posestnik France Kraljič iz Žužemberka je včeraj popoldne tako nesrečno padel z voza, da si je zlomil nogo in tudi notranje težko poškodoval. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnico. Nesrečo je baje zakrivil sosedov hlapec, ki je z bičem švrknil po Kraljičevih konjih, da so se splašili. Posestnika Lovrenca Hribarja iz Križa pri Kamniku je konj brcnil v glavo. Tudi njega so prepeljali v bolnico. — Škrabar Angela, 2letna posestnikova hčerka iz Iške loke, je padla s klopi in si zlomila nogo. — Sobarica Marija Urh iz Ljubljane, je včeraj padla po stopnicah in si zlomila levo nogo v gležnju.

— **Velike poplave v Hercegnovem.** Radi silnih nalivov je v soboto nastala v Hercegnovem in okolici velika poplava, pri kateri sta bili najbolj prizadeti seli Igalo in Zelenika. Voda je vdirala v kleti in hiše, poplavila njive in vrtove in povzročila ogromno škodo. Sreča v nesreči je bila, da je takoj intervenirało vojaštvo, ki je prebivalstvu priskočilo na pomoč in preprečilo, da katastrofa ni zahtevala človeških žrtev.

Ni vse zlato, kar se sveti,

toda oglasi v **„Slovenskem Narodu“** imajo vedno uspeh!

Poskusite in prepričali se boste!

— **Po desetih letih prijet morilec.** Dne 13. marca 1919 je bil v neki dalmatinski kleti v Osijeku med prepirom ubit narednik Viktor Pavlišek. Ubil ga je delavec Štefan Galovac in sicer zato, ker je baje nadlegoval njegovo ženo. Po zločinu je ubijalec pobegnil. Klatil se je po raznih krajih države in se skrival pod imenom Kovačević. Te dni se je pa vrnil v Osijek trdno prepričan, da je zločin že davno pozabljen. Toda mož se je temeljito zmotil, kajti oblasti so ga spoznale in aretirale.

— **Tragična smrt jugoslovenskega fakirja.** Tragična nesreča se je pripetila te dni v Martonošu v Banatu, kjer je plačal svoje junaštvo z življenjem znani jugoslovenski fakir Branislav Petrović, rodom iz Podgorice. Petrović je imel te dni v Martonošu predstavo, pri kateri se je pustil zakopati, češ, naj ga čez 40 minut odkopljejo. Senzacijonalni predstavi je prisostvovalo mnogo radovednega občinstva. Ko so čez 40 minut grob odkopali, je bil nesrečni fakir že mrtev. Vsi poskusi oživeti ga so bili zaman. Nedavno se je Petrović produciral v Stari Kanjži in je ostal v grobu polnih 40 minut.

— **Ljubezniv zet.** Seljak Anton Renčak iz Srbobrana se je pred dvema letoma oženil s Katarino, rojeno Ramada. Zakon pa ni bil srečen. Prepiri so bili na dnevnem redu in končno je Renčak ženo zapodil. Odšla je k svoji materi. Renčak je opetovano izjavil, da jo bo ženi in tašči že zagodel, da bosta pomnili. V soboto je svojo grožnjo res izpolnil. Splazil se je v Ramadino hišo na podstrešje, pripravil kup slame in sena in ga zažgal. Hipoma je bila hiša v plamenih. Ogenj se je tako naglo širil, da si je požigalec sam jedva rešil življenje. Tudi žena in njena mati sta bili v smrtni nevarnosti. K sreči pa so sosedje opazili požar in ju rešili iz goreče hiše. Renčaka so še istega dne prijeli orožniki in ga izročili državnemu pravdništvu. Mož je požig ciničnо priznal.

— **Krvava ljubavna tragedija.** V nedelio popoldne se je v Stari Pazovi odigrala krvava tragedija. 27letni čevljar Miloš Ognjanac iz Zemuna je ustrelil svojo ljubico Katarino S. iz Stare Pazove in izvršil samomor. Oba sta bila takoj mrtva.

— **Sokolsko gledališče v Radovljici** ponovi prihodnjo nedeljo, 10. t. m. ob pol 4. popoldne še enkrat in sicer zadnjič igrokaz »Razbojniki«, ki je že dvakrat do zadnjega kotička napolnila dvorano. 617/n

— **Naj daje barva očes** posebnega, v časih svojevrstnega izraza, vendar je za našo postavitev k človeku kakovost zob odločilna takrat, kadar se ustnice komaj odprejo k pozdravu. Dobro okranjeni in oskrbovani zobje so vedno občudovani in vplivalo najbolješe na sodbo o sicer popolnoma neznani osebi. 40letno izkustvo nam potrjuje, da je redna uporaba močno penaste Kalodont-zobne kreme zanesljiva pot za temeljito čiščenje zob, proti nevarnemu zobnemu kamnu in k stvaritvi predpogojev za ohranitev zdravega zobovja, katerega negnile in belosvetlikajoče se vrste so vedno občudovane in smatrane kot lepe.

Iz Ljubljane

—lj **Opozorilo društvom.** Novinarsko društvo v Ljubljani priredi tudi letos na narodni praznik 1. decembra svoj tradicijonelni koncert v veliki dvorani Uniona. Nastopijo poleg naših najboljših pevskih društev kvintet, mladinski zbor in Orkestralno društvo Glasbene Matice. Opozarjamo vsa društva, naj upoštevajo tudi letos ta dan pri svojih prireditvah, ker je novinarski koncert vsako leto edina večerna prireditev na narodni praznik 1. decembra.

—lj **Podružnica Poštne hranilnice v Ljubljani** je — kakor smo poročali — prva dva tedna po preselitvi v svojo novo palačo morala poslovati še v nekurjenih prostorih, ker še ni bila dovršena izolacija kotlarne proti talni vodi in se zato niso mogli montirati kotli za centralno kurjavo. Proti koncu minulega meseca pa je bila talna voda ustavljena in so bila izolacijska dela končana tako, da je tvrdka »Obnova« lahko pričela z montažo kotlov. Vsa dela je ta tvrdka tako pospešila, da se je po 10 dneh lahko že prvič zakurilo in je v ponedeljek 4. tm. osobje podružnice že delalo v prijetno temperiranih prostorih.

—lj **25-letnica umetniškega dela.** V soboto 9. tm. praznuje Leopold Kovač, tenor ljubljanske opere 25letni jubilej svojega umetniškega dela. Za proslavo si je izbral Smetanovo »Prodano nevesto« v kateri poje svojo igralski in pevski najposrečenejšo partijo »Vaška«. Marinko poje primadona zagrebške opere ga. Možiničeva, Janka g. Šimenc, Kecala pa g. J. Križaj. Opero dirigira A. Balatka, ki prispe v Ljubljano nalašč za to predstavo s svojega novega službenega mesta v Brnu. Po slavnostni predstavi se vrši v restavraciji hotela »Slon« komerz, h kateremu so vabljeni vsi jubilantovi čestilci in prijatelji.

—lj **Operni baritonist g. Tone Subelj** je odpotoval danes z opoldanskim brzovlakom za več dni na Dunaj, kjer se sestane s prijatelji in znanci tamošnjega Slovenskega kluba. V Ljubljano se vrne v nedeljo zvečer, nakar odpotuje v Italijo.

—lj **Slikarska razstava Delinar-Gojmir Anton Kos-Pavlovec** v Jakopičevem paviljonu je imela dosedaj velik obisk. Razstavo si je ogledalo že več sto posetnikov, prav tako pa tudi že več razredov tukajšnjih srednjih šol pod vodstvom svojih profesorjev. Prodanih je več oljnatih slik in plastik. Razstava je odprta vsak dan od 10. dopoldne do 5. popoldne.

Zimske plašče

in

plesne obleke

daje na obroke tvrdka

Šelenburgova ulica štev. 4

—lj **Vodlakovo truplo prepeljano v Ljubljano.** Snoči so prepeljali krsto s truplom ponesrečenega železniškega uradnika Mirka Vodlaka v Ljubljano. Pogreb se bo vršil ob pol 16. izpred glavnega kolodvora na pokopališče k Sv. Križu. — Včeraj so na Ježici položili k večnemu počitku nesrečnega Joška Jeroma. Pogreba se je udeležilo vse prebivalstvo z Ježice in bližnje okolice.

—lj **Pomagajte bednim barakarjem!** V gramozni jami na Vodnikovi cesti živi nekaj družin v barakah, ki so samo nekaj desk, zbitih skupaj za silo, nekatere brez vrat in okenj. Strehe ne drže dežja. V teh barakah živi tudi kopica otrok, ki že prezebajo in ki nimajo niti najnujnejše obleke. Zadnji teden ob dežju sem našel v eni teh barak na revni postelji tri otročiče pod dežnikom, da ni nanje teklo. Pridite sami pogledat, pa boste videli pravo bedo. Lepo prosim vse, ki imajo kako staro obleko, obuvala, postoljno opravo, kako desko, stara vrata, okna ali kaj sličnega, kar bi lahko pogrešali, da bi podarili za te revеže. Kar na dopisnici mi sporočite, pa bom poslal po darove. Hitra pomoč je potrebna. — P. Kazimir Zakrajšek, Dunajska št. 52.

—lj **«Od smreke do svilec«** je naslov predavanju, ki bo na tretjem družabnem večeru Trgovskega društva »Merkur« v Ljubljani. Predmet je jako zanimiv in tudi aktualen, ker je dandanes, ko se hitro množi poraba in važnost umetne svile za razne svrhe, največje važnosti za občinstvo zlasti za kupčijske kroge, da dobe pouk o tem, kako pride po dolgotrajnem delu do svile. Predavanje bo imel naš znameniti kemičar vseučiliški profesor g. dr. Maks Samec. Predavanje se vrši danes v sredo, dne 6. novembra ob pol 9. zvečer v restavracijskih prostorih »Zvezde«. Vstop je brezplačen in so gostje dobrodošli. 619/n

—lj **Kip dež. s. svetnika Lajovica v izložbi** V trgovini konfekcije »Elite« v Prešernovi ulici je te dni razstavil akad. kipar profesor Ivan Sajevic, kip našega komponista in skladatelja, ki je prav dobro zadet in umetniško dovršen.

—lj **Ljudski koncert.** Novo ustanovljeni orkester glasbenega društva »Zarjec« v Ljubljani priredi pod vodstvom dirigenta g. Danilo Bučarja v soboto 9. t. m. ob 20 v dvorani Delavske zbornice ljudski koncert. Na sporedu je: Mendelssohn-Bartholdy: Svatbena koračnica, Beethoven: Egmont, overtura; Grieg: iz Peer Gynt suite: Azina smrt in Solvejgina pesem in Udanostna koračnica; Supppé: Pesnik in kmet, overtura; Sousa: Koračnica kadetov. Šišenski vokalni kvintet pa zapoje: 1. Pavčič: Deklica, ti si jokala; Z. Prelovec: Bela rdeča je gredica in O. Dev: Še ena. Predprodaja vstopnic v Delavski zbornici I. nadstropje in v trafiki Sever, Šelenburgova ulica.

—lj **Komorni večer umetniškega udruženja Brandl-tria** se vrši v ponedeljek 11. t. m. v dvorani Filharmonične družbe. Na programu sta dva komorna tria in sicer Beethovnov v g-duru in Smetanov v g-molu, poleg tega še Händlova sonata v g-molu za čelo in klavir ter Brahmsova sonata v d-molu za violino in klavir. Vse točke sporeda izvaja umetniška trojica Brandl Fanika, (violina), Folger Hilda, (čelo), Reiss Herta, (klavir). Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni.

—lj **Violinski koncert.** V petek 8. t. m. se ustavi v Ljubljani znameniti francoski violinski virtuoz Robert Soetens, ki bo izvedel pod patronanco ljubljanskega Francoskega instituta violinski koncert v dvorani Filharmonične družbe. Natančne podatke glede programa objavimo jutri. Ravno tako tudi cene in bodo vstopnice v četrtek in petek na razpolago v Matični knjigarni.

Ona je mehkejša kot sklenina

dragocenih zob — ona zgladi zobno sklenino in ji da biserno belino ter s tem poveča in obvaruje naravno lepoto — priznana zobna krema

SARGOV

KALODONT

Lepši zobje

—lj **ŽSK »Hermes«.** Današnja plesna vaja odpade.

—lj **Risalna oradja kupite najboljše pri Fr. P. Zajec, izprašan optik, Ljubljana, Stari trg 9.** 35 T

Prošnja

Te dni smo v »Slov. Narodu« priobčili prošnjo na naslov maložel. družbe glede jutranjega avtobusa na progi Vič—Ježica oziroma Črnuče, da bi prvi jutranji avtobus odhajal z omenjenih postaj vsaj ob 6.15, da bi se mogli voziti v službo tudi mi, ki moramo biti ob 7. na svojih službenih mestih. Obenem smo tudi prosili, da bi jutranji avtobus vozil tudi ob nedeljah in praznikih. Čudimo se, da maložel. družba še ni ničesar ukrenila. Kakor se čuje, se jutranji avtobus sploh ne uvede, ker da se ne izplača.

Prizadeti si dovoljujemo ponovno apelirati na maložel. družbo, da čim prej uvede to prepotrebno zvezo. Dvomimo, da bi se ne izplačala. Pa tudi če bi se ne, je treba upoštevati, da se bodo vozili ob tem času v mesto ljudje, ki ne sede čez dan v toplih pisarnah, temveč si po večini služijo kruh pod milim nebom. Ker je to v interesu družbe, smo prepričani, da bo jutranji avtobus kmalu vozil, a prizadeti ji bomo hvaležni.

Ob tej priliki prosimo tudi maložel. družbo, da bi se glede tedenskih kart na omenjenih progah uredilo tako, da bi imel do iste pravico vsak, ki se vozi vsaj dvakrat dnevno (do tedenskih kart imajo sedaj pravico namreč samo ročni delavci). Ne bodite tako ozkosrčni in upoštevajte gmotni položaj vsega uslužbenstva.

Prizadeti.

Naš avtobusni promet

Vozim se z autobusi iz mesta v okolico in strmim. Ali smo se res že tako pobalkanili, da ne opazimo in ne ožigosamo brezmejne lahkomiselnosti pri tem autobusnem prometu? Vozovi so prenapolnjeni, da je strašno in sramotno. Na sedežih, ki so določeni za 15 oseb, se tlači 20 žrtev, na stojiščih za 8 oseb pa jih stoji 20! Zrak je gost kakor sir, ventilacije ni nobene, okna se pote, da curlja z njih, stoječi potniki so stisnjeni kakor sardine, se drže zgrbljeni za drogove pod nizkim stropom ali za stene preko sedečih, ki love sapo ali omedlevajo. Ženske, moški in otroci se tišče drug drugega, bok na boku, noga preko noge, roke preko hrbtov in glav, da nikoli ne veš, čegav je ta ali oni ud, kje je njegova glava, kje njen hrbet!

Autobus se ustavlja, dva trije izstopijo ter se oddihnejo, kakor bi se rešili pekla, a namestu njih jih vstopi pet, šest novih. Gnječa postaja še hujša, zrak še gostejši, bencin smrdi še strupeneje, izprevodnik pa prigovarja: »Samo malo se še stisnite! Samo nekoliko se še umaknite bolj nazaj!« — in spusti v autobus še tri potnike. Voz se maje, poskakuje in nina kakor parobrod po razburkanem morju, — nihče se ne more ganiti, vsakomur so udje otrpli, obrazi so prebledeli, oči tope...

Mlad, krepak gospod začne mahoma kričati: »Odprite okno! Prosim, odprite — jaz, jaz ne morem vzdržati več!« Potem, ko so z muko odprli okno, pripoveduje, da ga je bilo obšlo čustvo, da se že duši, da ne more več sopsti, da se mora zgruditi. Ni še gotov z opisovanjem svoje plašnosti, že visi skozi okno mlada, čvrsta gospa in se davi...

A ladja poskakuje dalje, omahuje, niha, suje... se ustavlja, dva trije izstopijo, a novih pet jih vstopa...

Ali se naša visoka srezka poglavarstva prav nič ne zanimajo za te škandalozne razmere po naših autobusih? — Mar ne mislijo izdati nobene naredbe, da se ustavi taka tortura in napravi konec temu početju? — Naj se zlomi kaka os ali naj poči pneumatika takega trikratno preobloženega voza! Ladja se zaleti kamorkoli ali se preobrne dvakrat trikrat, po vrhu naj se užge še bencin, in katastrofa bo grozovita. Ker ceste so strašne.

Odlična gospa, ki se je pravkar vrnila s potovanja po Nizozemski in Nemčiji, mi je pripovedovala: »Nikjer ni tolike lahkomiselnosti in zanikarnosti, kakor tukaj. V kulturni tujini ne sme na avtobus nitj en potnik več, kakor je določeno. Povsod sedi le toliko oseb, kolikor je sedežev in stoji le toliko kolikor je zapisano. Nobena prošnja, nobena nagrada ne premakne oblastnih odredb. Tukaj pa se spodoben človek, ki se boji za svoje ude in zdravje, že več ne bo upal stopiti v autobus...«

Peripatetik.

Iz Celja

—c **Ukinjenje pouka na celjskih mestnih osnovnih šolah.** Na obeh mestnih osnovnih šolah v Celju je pouk zaradi razširjenja škrlatinke med šolsko maladino za 14 dni od 4. do 18. tm. ukinjen. Redni pouk se prične zopet v ponedeljek 18. tm.

—c **»Piskrovez« v celjskem Mestnem gledališču.** Po dališem premoru je dobilo v ponedeljek zvečer Celje zopet opereto. Gostovali so Mariborčani z znano Leharjevo 3-dejansko opereto »Piskrovez«, ki je publiki izredno ugajala, kar je dokazalo pogosto frenetično ploskanje. Gledališče je bilo popolnoma razprodano in je odšlo veliko ljudi brez vstopnic.

—c **Jugoslovenska Matica v Celju** je nabrala pri štetju obiskovalcev grobov na okoliškem pokopališču na dan Vseh svetnikov lep znesek 1720 Din.

Napad v gozdu.

— Roke kvišku!

— Oprostite, jaz sem poslanec in kot tak smem dvigniti roko samo, kadar mi naroči stranka.

Kosa na kamen.

— Zelo rad bi se oženil s tvojo sestro, pa se mi zdi preveč neumna.

— Prav praviš, ti moraš dobiti ženo, ki bo imela razum za dva.

Mlada zakonca.

— Nočem živeti s teboj, k mamici se vrnem.

— Prepozno, kajti tvoja mati se je sprla z očetom in preselila k tvoji babici.

Augustus Muir 32

Črna maska

Roman

— Samo od kleti, — odgovoril Leitholm. Ti lopovi niso prišli krast. Imajo druge, čudne cilje.

— Pozneje vam povem, kakšne cilje imajo, Leitholm. Najbolje bo, če se preselite v vas. Tu ne smete ostati. In, kar je glavno, nikomur ne smete povedati, kaj ste videli. Predno odidete, preglejte vso hišo, da vidimo, če je ostalo vse v redu.

Ko je Leitholm odšel, je nalil Sandy konjaka tudi drugim, potem jih je pa odvedel k peči, kjer je dogoreval ogenj.

— Hvala bogu, da ste srečno odnesli pete, — je dejal. — Kje so vas zalotili?

— Nas zalotili? Saj nas niso zalotili, — je odvrnil Hepburn začudeno. — Kako si pa prišel na to misel? Nemoteno smo se vozili od Melton Mowbraya.

Sandy ga je debelo pogledal.

— In vendar so vas spotoma zasačili, — je dejal in pokazal na telefon na mizi v veži. — Nekdo mi je telefoniral. Čakajte, to je treba pojasniti.

— Najprej bi rad vedel, kaj počenjaš tu, — je dejal Hepburn. — Mislil sem, da se zabavaš na svoji jahti v Cannes.

Sandy se je nasmehnil.

— To ni verjetno, prijatelj. Ne, kajti obetala se mi je pustolovščina. Tvojo brzojavko sem prejel v torek zjutraj in potem nisem več mislil na to zadevo. Toda popoldne se je potrudil k meni gospod zapeljivega smehljaja in na vse načine si je prizadeval zvedeti tvoj naslov. Tedaj mi je šinila v glavo misel, da gre za resno zadevo. Resno! Bože moj, ko sem prejel še istega večera tvoje pismo, v katerem mi sporočaš, da si se zavzel za lepo damo. Poklonil se je gospodični. — No torej, da si se zavzel za lepo damo in da je vama za petami tolpa tolovajev, sem si mislil: Kje je moje mesto?

Sandy se je zasmejal in nadaljeval:

— Potem sem se spomnil, da je Bill na Norveškem. Njegova hiša je bila zapuščena.

Pomežiknil je z očmi.

— Ujel sem ekspresni vlak na kolodvoru St. Gancras v zadnjem hipu. Ko sem prispel zgodaj zjutraj sem,, je nadaljeval, — sem našel Leitholma, ki je čuval hišo. Mislil sem, da prispeš z gospodično vsak čas, pa sem jo dobil pošteno po grbi. Mož, ki se je tako zanimal za tvoj naslov, mi je moral slediti. Začul sem iz kuhinje Leitholmov krik in hitel sem tja pogledat, kaj se je zgodilo. In v kuhinji me je kresnil nekdo pošteno po glavi. Potem so me prinesli v tole sobo in me privezali. Iz kleti so prinesli pijače, sedli so k peči v veži in čakali vas. Vedeli so, da morate prispeti sem. Preiskali so mi žepe in našli tvoje pismo. Zvečer je prispel še en član te tolpe po imenu Colenso.

— Kje so pa zdaj? — je vprašal Hepburn.

— Odšli so, — je odgovoril Sandy. — Pustili so starega Leitholma in mene tu, češ, pomagajta si, kakor vesta in znata.

— Zakaj pa? — je vprašal Hepburn začudeno.

— Saj sem ti že povedal. Colenso je bil telefonično obveščen, da sta z gospodično Grey že ujeta.

— Prijetna pomota iz našega vidika, — je dejal Hepburn. — Toda ne gre mi v glavo, kdo je mogel Colensu telefonirati.

Nekaj časa so vsi molčali. Hepburn je hodil nervozno po sobi.

— Ne, to ni bila pomota! — je vzkliknil. — Colensa je nekdo pošteno potegnil. Nekdo drugi ima tu prste vmes, nekdo, ki ga ne poznam.

Obrnil se je k Rosamundi in spogledala sta se.

In kakor bi se bila domenila, sta vzkliknila v en glas:

— Črna maska!

Kaj je Sandy slišal

Ko je Hepburn pripovedoval, kaj se jim je bilo pripetilo v hotelu postrežljivega Rexworthyja, se je Sandy globoko zamislil.

— To je čudovita storija, — je dejal in zmajal z glavo. — Tudi jaz vama moram nekaj povedati. Za kulisami se godi marsikaj, česar ne vemo. Ko sem ležal tu privezan, nisem mogel slišati vsega, kar so govorili, toda slišal sem več, nego so mislili. Dejal si, da je Colenso poglavar teh lopovov.

— Da, — je pritrdil Hepburn.

— Ah ne, ni. Niti te vražje zadeve drži v rokah mož, kateremu Colenso še davno ni dorasel. Ko je Neville Grey Fairfaxu priznal svoje grehe, je uničil najdrznejši načrt, kar so jih kdaj zasnovali Colenso in njegovi pajdaši. Ta načrt je zasnovala prebrisana glava, ki se skriva za njim. Si že kaj slišal o Johnu Prioru?

Hepburn je pomislil.

— Ne.

— Ti to ime ničesar ne pove?

— Čakaj. Pa vendar ne misliš znanega finančnika Johna Priora? — je vprašal Hepburn presenečeno.

— Uganil si. Govorilo se je, da je milijonar. Ne vem, koliko je na tem resnice. Nihče ti ne more povedati o njem nič točnega, razen, da je njegova moč ogromna. Moji prijatelji v City so večkrat govorili o njem. Nekateri pravijo, da stoji ob strani, ker je pohabljen. Drugi pa trdijo, da je nem. So pa tudi taki, ki zatrjujejo, da to ni res. Nedvomno je pa, da doslej še nisem srečal človeka, ki bi poznal Johna Priora osebno. Toda to, kar sem slišal o njem snoči, presega vse meje.

Sandy je vrgel ogorek cigarete v peč in nadaljeval:

— John Prior je bil sam v Zedinjenih državah, ko so mu sporočili, da je Neville Grey Fairfaxu vse priznal. S tem je izdal Colensovo tolpo in tudi Priora. Zdaj se vsi po pravici boje Greyjevega kriminalnega muzeja. Zdi se, da se je Prioru posrečilo dobiti kabino na parniku »Ordenza« tik Fairfaxove. Nameraval je izvohati kombinacijo ključavnice na vratih jeklene dvorane in jo sporočiti po radiu Colensu, da bi bili vsi dokumenti uničeni, predno prispe Fairfax v Anglijo.

— Sandy si je prižgal novo cigareto.

— Kakor veš, ga je doletela spotoma nesreča. Samo hladnokrvni Prior je mogel oddajati po radiu kombinacijo ključavnice med signali SOS, ko se je parnik že potapljal. Kaj se je zgodilo s Priorom po katastrofi? Tega Colenso ne ve. To je zagonetka. Parnik »Strathallan, s katerim potuje Fairfax, ga ni sprejel na krov. Vsekakor je sreča na vajini strani. Colenso misli, da so vaju ujeli in prisilili gospodično Rosamundo izdati novo kombinacijo ključavnice.

— Kaj pa namerava Colenso zdaj?

— Jutri, — odgovoril Sandy in pogledal skozi visoko okno proti vzhodu, kjer se je nebo že žarilo, — ali bolje rečeno danes hoče uresničiti drzen načrt, ki sem ga že omenil. Vse je bilo že pred tedni pripravljeno. Sodeč po Colensovi izjavi bo to najbolj dobičkanosno podjetje, kar jih pozna njegova bogata praksa. Ti si bodoči državnik, Hepburn. Ali veš kaj o novi pogodbi med Anglijo in Zedinjenimi državami?

Sandy ga je s tem vprašanjem presenetil in Hepburn ga je srepo pogledal.

— Govorilo se je nekaj takega. Podrobnosti so pa ostale strogo tajne. Če se ne motim, se vrše zdaj pogajanja. Kaj se zanimaš za to stvar?

— Ne, pač pa se zanima John Prior. Mož komaj čaka, da se polasti kopije pogodbe, ki jo pa čuvajo tako skrbno, kakor Angleško banko. Kakšen učinek bi imelo na kontinent, če bi bilo besedilo pogodbe nenadoma objavljeno?

Hepburn je skomignil z rameni.

— V nekaterih krogih bi nastala prava zmešnjava.

— Res je. In gotovi papirji bi v Parizu in na drugih evropskih borzah katastrofalno padli. In baš to hoče John Prior doseči. Vsi načrti so že pripravljeni. Vsak udeleženec te nevarne igre si nabaše žepe z denarjem. Prebrisani dečki, kaj?

— Pasje duše! — je zagodrnjal Hepburn. — Kaj misliš, da bi mogli spraviti svojo domovino v tako kočljiv položaj?

— Da čez noč obogate? Bogme, Hepburn, sodeč po njihovem pomenku so ti ljudje pripravljeni izzvati celo novo svetovno vojno.

— In to so ljudje, katerim smo ušli, — je pripomnila Rosamunda z drhtečim glasom.

Hepburn je nekaj čas molčal.

— To je najčudovitejša storija, kar sem jih poznal v življenju. Kako neki se ti je posrečilo prisluškovati njihovemu pogovoru? Ali si slišal tudi, kako se kanijo polastiti te preklicane pogodbe?

Sandy je odkimal z glavo.

— Tega nisem slišal. Pač pa sem slišal večkrat ime »Bassendale«. Bassendale, to je...

— To je veleposestvo lorda Lagerwooda! — je vzkliknil Jim Rexworthy iz temnega kota. V zadregi je zakašljal. — Oprostita, gospoda, je zajecljal. — Vem, da bi ne smel prisluškovati, toda... Zakašljal je in umolknil.

— Kako pa veste, da je to veleposestvo lorda Legerwooda? — je vprašal Sandy prijazno.

Tujski promet v luči statistike

Zanimivi podatki o dohodkih, ki jih imajo poedine države vsako leto od ameriških turistov

Skoro vse države civiliziranega sveta se ozirajo po onih zlatih procesijah, ki potujejo vsako leto na vse strani. To so turisti, ki nehote pripomorejo, da se proračun poedinih držav poveča ali pa tudi skrči. Škoda, da se ne da obtok turistov regulirati tako, da bi jih lahko privabila največ ona država, katere finančni položaj je najslabši. Turisti potujejo tja, kamor jih pač bolj vleče. Vendar se pa da z nekaterimi malenkostmi uravnati pot, po kateri gre največji dotok turistov.

Največ denarja raznašajo po svetu zdaj Američani. Washingtonski statistični urad trdi, da so pustili ameriški državljani lani v inozemstvu 818,606.000 dolarjev, dočim so prinesli tujci v Ameriko samo 167,033.000 dolarjev. Človeku se zdi čudno, kako je mogoče do tisočakov točno ugotoviti, koliko so vsi turisti potrošili. Toda statistični urad je znanstvena ustanova in čim dobi nekaj podatkov, jih skrbno zbere in obdela. Ameriški statistični urad je poklical na pomoč izkušene uslužbence parobrodnih družb, ki znajo po gumbih uganiti, koliko potroši ta ali oni turist. Leta 1922 je potrošil vsak ameriški turist povprečno 1224 dolarjev, leta 1923 že 1250, leta 1924 celo 1300, naslednje leto pa samo 1200, a v letih 1926 in 1927 po 1250 dolarjev. Ti podatki so služili statistikom za podlago, ko so računali, koliko so zapravili v inozemstvu vsi Američani. Obrnili so se na več tisoč ameriških turistov, ki so hoteli imeti potne liste, in vprašali so jih, koliko so v Evropi zapravili. Tako so zbrali materijal, s katerim so mogli dokaj točno določiti skupni znesek v inozemstvu zapravljenega ameriškega denarja.

Potniki salonskih kabin so povedali, da zapravi vsak boljši Američan v Evropi ali Aziji 1284 dolarjev, potnik I. razreda zapravi 1171, potnik II. razreda 982, potnik turistovske kabine 705, potnik III. razreda pa 616 dolarjev. Vračunana pa ni vožnja po morju. Ko so vse to sešteli, so dobili zanimive podatke. Največ ameriškega denarja gre zadnja leta v Francijo, kjer so pustili ameriški turisti samo v eni sezoni 190 milijonov dolarjev. V Angliji so zapravili Američani v eni zadnjih sezon 40,788.000, v Italiji 31,250.000, v Nemčiji 20 milijonov, v Švici 15 milijonov, v Belgiji 10 milijonov, na Kitajskem 8,500.000, na Irskem 8 milijonov, v Egiptu 7 milijonov, na Japonskem 7 milijonov, na Poljskem 5 milijonov, na Madžarskem 3 mil., v Avstriji 2,700.000, na Danskem 1,500.000, v Španiji 1,500 tisoč, v Rusiji 1,200.000, na Češkoslovaškem 900.000, na Norveškem 804.000 dolarjev. Značilno je, da se ameriški statistični urad za Jugoslavijo ni zanimal, čeprav je število ameriških turistov pri nas od leta do leta večje.

Zelo intenzivno tujsko prometno politiko je začela voditi zadnja leta Kanada. V Kanadi grade mnogo betonskih cest, modernizirajo železniški promet, grade hotele, organizirajo svetovne kongrese in razstave ter razpisujejo visoke nagrade za razne sportne tekme. S tem je Kanada zvišala dohodke od tujskega prometa na 237 milijonov dolarjev letno. Kanadci sami zapravijo v inozemstvu letno 87 milijonov dolarjev. Tudi Mehika zasluži mnogo od tujskega prometa. Samo Američani zapravijo vsako leto v Mehiki 32 milijonov dolarjev.

Ti suhoparni statistični podatki so zelo poučni posebno za naše razmere, kajti Jugoslavija bi lahko zavzemala v tujskem prometu med evropskimi državami eno prvih mest, če bi mogla nuditi naša letovišča in kopališča tujcem vsaj del onega udobstva, ki ga imajo v drugih državah z visoko razvitim smislom za tujski promet in z večjimi denarnimi sredstvi. Bodočnost našega tujskega prometa je odvisna v prvi vrsti od bogatih tujcev in zato bi bilo treba napeti vse sile, da privabimo čim več posetnikov naše rivijere in naših gorskih krajev iz onih držav, kjer pomanjkanje denarja ni tako občutno, kakor pri nas.

Plesna morala v Ameriki

Ob ustanovitvi državnega otroškega urada v Ameriki je objavila Ella Gardner obširno poročilo o ameriških plesnih šolah, za katere se zelo zanimajo prohibicijski uradi, društva za zatiranje spolnih bolezni, razne verske občine itd. Gardnerjeva si je ogledala plesne šole in lokale v 416 mestih. Med 48 ameriškimi državami je 28 takih, ki imajo posebne zakone o plesnih šolah. V zakonih so določbe o godbi, o vedenju plesalcev, o njihovi starosti itd.

V Kansasu dame brez moškega spremstva ne smejo v plesni lokal. V Muskegonu v državi Wisconsin ne smejo plesati skupaj moški. V državi Nebraska določa zakon, da mora biti med plesalcema razdalja 15 cm. V državi Illonois dobi dovoljenje za plesno šolo samo oni, ki ima uradno potrdilo o neomadeževani preteklosti. V državi Oklohama imajo cenzorji pravico ples prekiniti ali prepovedati. V Kansas City mora biti plesna dvorana tako razsvetljena, da se vidi dobro tudi pri tleh. Gardnerjeva zahteva strožje nadzorstvo nad vedenjem plesalcev in pravi, da je treba prepovedati sestanke po plesu. Zelo nezadovoljna je z roditelji, o katerih pravi, da ne vedo ali pa nočejo vedeti, kako nedostojno se vedejo hčerke na plesih.

Spominjajte se slepih!

Mesarski pomočnik

izvežban prekajevalec, dobi stalno eksistenco v splošni bolnici v Ljubljani. Prošnje vložiti pri ravnateljstvu do 15. t. m.

Bujne prsi

Lepe, krepke in bujne prsi ima lahko dama vsake starosti, če uporablja priznani

»IDEAL RESTOHER«

Nerazvite grudi se v najkrajšem času krasno razvijejo in oblikujejo. Zopetna pridobitev in okrepitev grudi zajamčena, kar dokazujejo nešteta zahvalna pisma. Zdravniško priporočeno. Presenetljiv uspeh zajamčen že takoj po prvi uporabi. Brez rizika lahko tvegate poizkus. V primeru neuspeha vrnemo denar. Cena Din 12, 3 lončki Din 28.

Dr. Nikol. Kemeny, Košice, poštni predal 12-B 5. Češkoslovaška.

Občina Ljubljana
Mestni pogrebni zavod

Naznanjamo pretužno vest, da je pri železniški katastrofi v Rajhenburgu tragično preminul naš dobri soprog, oče, brat, stric, tast in svak, gospod

Mirko Vodlak

železniški uradnik.

Pogreb blagega se bo vršil danes, dne 6. novembra 1929. ob pol 16. uri izpred glavnega kolodvora k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 5. novembra 1929.

Eleonora, soproga; Greti, por. Besednik, hčerka; Marija, mati; Gjuro Besednik, zet; Rajmund, Ivan, Radoslav, Stanislav, bratje; Rajmund, Stanislava in Smiljka, nečak in nečakinji; rodbine dr. Romih, Drevenšek.

»Mali oglasi«

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znamkah. Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo. — Najmanjši oglas Din 5·—

Zobotehnika

prvovrstnega v zlatu in kavčuku, samo z večletno prakso, išče ljubljanski zobotehnik. — Ponudbe pod »Prvovrsten« na inserat. oddelek »Slov. Naroda«. 2410

Fižol

vsake količine in različnih vrst nizkega zelenka, Vachtlerja, belega vseh vrst, kakor tudi večje količine orehov po najugodnejših cenah kupi Z. Cvilak, Slov. Bistrica. 2406

2 avtomobila

šestsedežni, zaprt Fiat in šestsedežni, odprt Stajer, v dobrem stanju, prodam oba za 30.000 Din. — Ponudbe na naslov: Josip Ivančič, Zagreb, Prekrižje gornje 9. 2407

Dekle

ki razume kuho in vsa hišna dela, išče slovenska rodbina k 2 otrokoma — starima 1 in 5 let. Vajene otrok, naj se javijo na naslov: »Labud«, Zemun — Davidović 2/II. Plača dobra. 2405

Ivan Pakiž,

Ljubljana, Pred Škofijo 15

nudi poročne prstane najcenejše. 2327

L. Mikuš

LJUBLJANA Mestn trg 15

priporoča svojo zalogo dežnikov in solnčnikov ter sprehajalnih palic. Popravila se izvršujejo — točno in solidno —

20odstotne kronske bone

kupuje Pučka štedionica, založna zavod d. d., Osijek, Desatičina ul. 27. 97-L

»Schaffhausen« precizne žepne ure

Ivan Pakiž, Ljubljana, Pred Škofijo 15. 2326

Samostojen prekajevalec

ki zna izdelovati prima ljubljanske, kranjske in suhe klobase, more vstopiti kot kompanjon v neko grško prekajevalnico s trgovino v mestu na zelo prometni cesti v notranjem mestu, eventuelno vzeti v najem trgovino. — Izdelovanje kranjskih klobas pa mora biti prvovrstno, ker se te v Gradcu zelo zahtevajo. Potreben kapital 5000 šilingov. — Ponudbe pod »A. E.« na Grava, Graz, Stempfergasse 8.

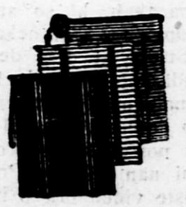

Žaluzije

lesenih tekstilnih rolet (dervonitki) rolete iz gradelna se dobe najceneje pri tvrdki

PETER KOBAL
Kranj — Slovenija
Tel. interurb. 32

ZA ZIMSKE SUKNJE

najmodernejša angleška in češka sukna v največji izbiri pri

NOVAKU - Ljubljana

specijalna trgovina sukna

KONGRESNI TRG ŠTEV. 15

ZELO ZNIŽANE CENE!

Makulaturni papir

kg à Din 4·—

prodaja uprava "Slov. Naroda"

Stoewer

srednji pisalni stroj za potovanje in pisarno, konstrukcija in materijal prvovrstna. Plačilne olajšave.

Lud. Baraga, Ljubljana, Šelenburgova ulica štev. 6

Telefon štev. 2980

* KER IMA DNI SLOVENSKI POPOLDNEVNIK * IMA OGLASI V NJEM SIGURNO USPEH *

* Slovenski Narod *

Urejuje: Josip Zupančič. — Za »Narodno tiskarno«: Fran Jezeršek. — Za upravo in inseratni del lista: Oton Christof. — Vsi v Ljubljani.